

Designer drog - új pszichoaktív anyag – kábítószer A terület jogi szabályozásának a változása, hiányosságai és azok hatása a vegyészszakértői tevékenységre

Rompos Éva¹

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola
rompos.eva@nszkk.gov.hu

Absztrakt

A designer drogok 2010 óta tartó tömeges megjelenése az illegális kábítószerpiacon új kihívás elé állította nemcsak a vegyészszakértőket, hanem a területtel egyéb módon kapcsolatba kerülőket (orvosokat, nyomozókat, ügyészeket és bírókat) is. A klasszikus kábítószerekre szakmai és jogi szempontból is átgondolt, az akkreditációs eljárást² is sikeresen abszolváló, kidolgozott vegyészszakértői vizsgálati stratégiák álltak rendelkezésre.³ A jogszabályi környezet egyre gyorsabb változása azonban bizonyos kérdésekben jogbizonytalanságot, felesleges szakértői kirendeléseket és a nyomozati, vizsgálati, esetenként a bírói szakot is megnyújtó, költségnövelő hatást okoztak. A tanulmányban röviden ismertetem a terület igazságügyi vegyészszakértői tevékenységét befolyásoló jogszabályok kronológiai változásait és azok hatását, párhuzamba állítva a klasszikus kábítószerek vizsgálatával.

Kulcsszavak: designer drog, jogi határ, kábítószer

1. BEVEZETÉS

A tanulmány része a Szakértői módszerek minőségbiztosítása, akkreditációja a büntető eljárásjogi garanciák rendszerében címen készülő doktori értekezésnek, hiszen egy olyan jelenséget dolgoz fel, jár körül, mely jól tükrözi, hogy egy terület jogi szabályozásának átgondoltsága milyen hatással lehet a büntetőeljárás szereplőinek tevékenységére, többek között az ügyben eljáró szakértő munkájára.

---

¹ A szerző névviselésének a formája 2017.03.27. előtt Romposné Kovács Éva, a Nemzeti Szakértői és Kutató Központ igazságügyi vegyészszakértője, szubsztancia alapú kábítószer vizsgálat szakterületen.

² Magyar Szabvány EN ISO/IEC 17025 *Vizsgáló- és kalibrálólaboratóriumok felkészültségének általános követelményei (ISO/IEC 17025:2005)*, Magyar Szabványügyi Testület, 2. kiadás, 2007. február.

³ <http://www.bszi.hu/page.php?682>, (2017.03.28).

Kábítószergyanús anyagok lefoglalása esetén a vegyészszakértő feladata annak meghatározása, hogy a bűnjel tartalmaz-e büntetőjogilag kábítószernek minősített vegyületet. A Büntető Törvénykönyv⁴ 459. § (1) szerint büntetőjogi szempontból kábítószer az Egységes Kábítószer Egyezmény⁵ mellékletének I. és II. Jegyzékében meghatározott anyag, a pszichotróp anyagokról szóló egyezmény⁶ mellékletének I. és II. Jegyzékében meghatározott veszélyes pszichotróp anyag és az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről szóló törvény⁷ 2. számú mellékletében meghatározott pszichotróp anyag. Az akkreditált szakértői eljárás szerint a minőségi azonosítás alapját általában két független mintavételből két eltérő analitikai módszerrel nyert egybehangzó eredmény adja. Anyagmaradványok vizsgálatánál a két független mintavétel nem biztosítható, azonban a két független analitikai módszer alkalmazására lehetőség szerint törekszik a szakértő.

A Btk. 176–180. § alapján amennyiben a bűnjel kábítószernek minősülő hatóanyagot tartalmaz, a szakértő feladata a tiszta hatóanyag mennyiségének a meghatározása is, hiszen ettől függ a kiszabható büntetési tétel mértéke. A Btk. 461. § meghatározza a leggyakoribb hatóanyagokra a csekély mennyiség felső határát, melynek húszszorosa a jelentős mennyiség alsó határa és kétszázszorosa a különösen jelentős mennyiség alsó határa. A hatóanyag mennyiségének műszeres vizsgálattal történő meghatározása és az ahhoz szükséges megfelelő mintavétel – különösen nagyobb mennyiségű anyagok esetén – jelentős költséggel járó, idő- és munkaigényes folyamat. A szakértő az adott vegyületre vonatkozó jogi határ és a bűnjel tömegének ismeretében becslést tesz a bűnjelben lévő hatóanyag mennyiségére.⁸ A kialakult gyakorlat alapján az adott hatóanyag, hatóanyagok mennyiségét méréssel akkor határozza meg, ha az meghaladhatja a jogi határértéket (továbbá ha azt az ügy jellege indokolja, vagy a kirendelő hatóság azt kifejezetten igényli). Tekintettel a nagy ügy- és bűnjelszámra, az idő- és költséghatékonyságra, az egy gyanúsítottól egy helyszínen lefoglalt, azonos megjelenésű, azonos kiszerelésű, azonos hatóanyagú bűnjelekből homogenizált átlagminta készül. Értelemszerű hogy például 10000 db ecstasy tableta 100-szor 100 darabos csomagolás

---

⁴ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.).

⁵ 1965. évi 4. törvényerejű rendelet a New Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény kihirdetéséről.

⁶ 1979. évi 25. törvényerejű rendelet a pszichotróp anyagokról szóló, Bécsben, az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény kihirdetéséről.

⁷ 2005. évi XCV. törvény az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról.

⁸ *A Bűnügyi Szakértői- és Kutatóintézetben és a regionális kábítószer-vizsgáló laboratóriumokban vizsgált feketepiaci kábítószer-készítmények átlagos hatóanyag-tartalmának alakulása 1998 és 2015 között* http://www.bszi.hu/e107_files/downloads/hatoanyagkoncentracio_1998_2015.pdf, (2017.03.29).

esetén nem jelenthet ugyanennyi, de akár 100 vizsgálatot sem. Kábítószer tartalmazó növényi ültetvények (több száz töves kender ültetvény), nagyobb mennyiségű egyéb kábítószer lefoglalása esetén (több mázsa mákszalma, több tonna khat növény, stb.) a bűnjelekből ún. reprezentatív minta vételére kerül sor, amit a szakértő tovább vizsgál és a vizsgálati eredményekből következtet a teljes mennyiségben található összes hatóanyag mennyiségére. A reprezentatív minta kerül megőrzésre az ügyet lezáró jogerős bírói végzés megszületéséig, a többi lefoglalt anyag már hamarabb is elkobozható, megsemmisíthető.⁹

A mintavételi és a vizsgálati stratégia kidolgozásánál is figyelembe veszi a szakértő az adott vegyületre vonatkozó jogi határt: annak értéke alapján dönthető el például a reprezentatív minta nagysága, vagy az alkalmazandó vizsgálati módszer megbízhatósága is. Könnyen belátható hogy egészen más mintavételi technikát igényel 100 darab, testüregből eltávolított ún. kokain kapszula, több ezer darab különböző lenyomatú, darabokra szedett, vagy még összefüggő ív formájában található LSD-bélyeg vizsgálata. Nem lehet ugyanaz a kezelése a fecskendőben lefoglalt hasisolajnak vagy a pakettekbe kiszerelt amfetaminnak. A működő titkos laboratóriumban talált fél liter amfetaminolaj, vagy az üstben főzött több hektoliter mákkoncentrátum eltérő kihívást jelent a szakértőnek a mintavétel és a vizsgálatok során is. A bevezetőben foglaltak alátámasztásul, összehasonlításul szolgálnak a mai helyzet értékeléséhez.

2. DESIGNER DROGOK „JOGI EVOLÚCIÓJA”¹⁰

2005 nyarán még nem sejtette senki hogy a szerb állampolgártól lefoglalt 78000 darab, fehér alapon színes foltos, mCPP elnevezésű (kémiai nevén 1-(3-chlorophenyl) piperazine), kábítószernek (vagy pszichotróp anyagnak) nem minősülő hatóanyagot tartalmazó „ecstasy” tableta lesz a hírnöke egy új korszaknak.¹¹

---

⁹ 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet a lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás végrehajtásáról.

¹⁰ *A Magyarországon megjelent, a Kábítószer és Kábítószer-függőség Európai Megfigyelő Központjának Korai Jelzőrendszerébe (EMCDDA EWS) 2005 óta bejelentett ellenőrzött anyagok büntetőjogi vonatkozású besorolása (2017. január 5-i állapot szerint)* http://www.bszi.hu/e107_files/downloads/designer_jogi_lista_20170105.pdf, (2017.03.29).

¹¹ A kezdet természetesen pontosan nem adható meg, hiszen tekinthetnénk annak a 2C-B vagy az MBDB kilencvenes évek közepére eső megjelenését is: WHO Expert Committee on Drug Dependence (September 2000) *WHO Technical Report Series Thirty-second Report*, WHO Geneva 2001, ISBN 9241209038.

A vegyület fél éven belül felkerült a kábítószer listára, majd szép lassan eltűnt a piacról, napjainkban csak elvétve kerül lefoglalásra hazánkban.

2008 őszén jelentek meg a lefoglalásokban az első, növényi hordozóra felvitt szintetikus kannabinoidok: a JWH-018,¹² a JWH-073,¹³ a JWH-081, a JWH-122, a JWH-210. Ezek a szerek eleinte „Spice”, később „herbál”, „biofü”, „zsálya” neveken kerültek utcai forgalomba. Nagy számban jelentek meg további új anyagok: az amfetaminhoz hasonló szerkezetű 4-fluoramfetamin (2008 novembere), a katinonhoz hasonlító MDPV (2009 júliusa). Először 2009-ben jelent meg, de 2010 nyarán robbanásszerűen terjedt el Magyarországon is a mefedron¹⁴ (4-metil-metkatinon, 4-MMC). A 4-metil-amfetamin (4-MA, 2010 októbere),¹⁵ a 4-metil-etkatinon (4-MEC, 2010 novembere) kristályos formában, porként, pakettekben vagy kapszulában, tablettában került lefoglalásra. Az újonnan megjelenő anyagok kábítószer listára vétele a (már hatályon kívül helyezett) gyógyszertervezési törvény (1998. XXV. tv.)¹⁶ mellékletébe Európai Uniói jogi aktus alapján, vagy nemzeti hatáskörben történt meg. A kábítószer csekély mennyiségére vonatkozó jogi határ megállapítására azonban a jegyzékre vételkor nem került sor egyik vegyület esetében sem.

A folyamat a fenti vegyületek kábítószerre minősítésével nem állt meg: a pentedron, a nafiron, a JWH-250 és a JWH-122 megjelenése (2011 februárja)¹⁷ már prognosztizálható volt az európai és az Internetes fogyasztói oldalakon megjelenő információk alapján. Az egyértelműen illegális kábítószerpiacra szánt anyagok megjelenésére, hazánkban keresztül az Európai Unióba irányuló nagy mennyiségű importjára, rendkívül gyors elterjedésére, valamint a túladagolások esetek számának növekedésére az egyre sürgetőbb jogi válasz is megszületett. 2012. március 1. napjától került bevezetésre a büntető törvénykönyvbe a „visszaélés új pszichoaktív anyaggal” elnevezésű tényállás, mely a terjesztői típusú magatartások esetében jelentett szankciókat. Ehhez kapcsolódóan 2012. április 3. napján lépett

---

¹² Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet (BSZKI): *Monitoring hírlvelek, Kritikus kábítószerek hatóanyagtartalmának fokozott monitorozása 2009. I. hírlvél*, 2009. július 24. http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2009I.pdf 4., (2017.03.28).

¹³ Uo. 2010. III. hírlvél, 2010. október, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2010III.pdf 4., (2017.03.28).

¹⁴ Uo. 2009.II. hírlvél, 2009. november 24. http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2009II.pdf 4., (2017.03.28).

¹⁵ Uo. 2011.I. hírlvél, 2011. január, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2011I.pdf 4., (2017.03.28).

¹⁶ 1998. évi XXV. Törvény az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekről

¹⁷ BSZKI i. m. 2011. II. hírlvél, 2011. május, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2011II.pdf 4., (2017.03.28).

életbe az ún. C-lista,¹⁸ mely a 66/2012-es kormányrendelet¹⁹ mellékleteként generikus elven, szerkezeti hasonlóság alapján definiált négy hatóanyagcsoportot, illetve további, tételesen felsorolt vegyületeket is tartalmazott. (A már korábban kábítószernek minősített vegyületek természetesen annak ellenére nem új pszichoaktív anyagok, hogy esetleg megfelelnek valamelyik generikus leírásnak).

A négy hatóanyagcsoport (szintetikus kannabinoidok, katinonok, triptaminok, fenetilaminok) és az egyedileg nevesített lista az újonnan megjelent vegyületekkel - az előzetes szakmai értékelést követően - rendszeresen igényelte, igényli a bővítést. Ez történt már 2012. november 21. napján négy vegyület esetében (UR-144, 5FUR-144, STS-135, AKB-48)²⁰ hiszen olyan nagy számban jelentek meg a lefoglalásokban, hogy szükségessé vált listára vételük. 2013. július 6. napján bővült a jogszabály által lefedett szintetikus kannabinoidok és fenetilaminok kémiai leíráson alapuló generikus definíciója. 2013. júniusában jelent meg, azonban rekord gyorsasággal, már 2013. július 17. napjától új pszichoaktív anyaggá vált a több halálesetért felelős para-metil-4-metilaminorex elnevezésű vegyület.²¹

2014. január elsejétől több tekintetben változott az új pszichoaktív anyagok szabályozása. A korábbiakkal ellentétben, az új pszichoaktív anyagokra is a kábítószeres büntetőjogi szabályozásához hasonló felépítésű tényállások bevezetése mellett, enyhébb büntetési tételek kerültek megállapításra. Már nem csak a terjesztő vált felelősségre vonhatóvá új pszichoaktív anyaggal kapcsolatban, hanem annak megszerzése, tartása is büntethetővé vált. Az új pszichoaktív anyagok esetében is bevezetésre került a csekély mennyiség felső határa, mely egységesen 10 grammban került meghatározásra. A jogszabály a kábítószeresekkel ellentétben új pszichoaktív anyagok esetében nem vezette be a húszt, illetve a kétszázszoros értéket, azaz a jelentős, illetve a különösen jelentős mennyiség alsó határát. Megjegyzésre érdemes az, hogyha az eredeti szakértői ajánlásoknak megfelelően a szabályozásban 10 gramm „készítmény” megfogalmazás, kitétel szerepelne, akkor a hatóanyag beazonosítását követően, a jogi értelemben vett mennyiség megállapításához elegendő lenne a lefoglalt anyag tömegét megmérni. Szükségtelen lenne hosszadalmas és költséges módon a tiszta hatóanyagtartalmat méréssel meghatározni, ami megfelelő hiteles összehasonlító anyagminta (ún. standard vagy refe-

---

¹⁸ Uo. A „C-lista” – *hírlevél különkiadás* 2012. április,

http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2012Ic.pdf, (2017.03.28).

¹⁹ 66/2012. (IV. 2.) Korm. Rendelet a kábítószeresekkel és pszichotróp anyagokkal, valamint az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékre vételéről és jegyzékeinek módosításáról

²⁰ BSZKI *i. m.* 2012. II. *hírlevél*, 2012. július, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2012II.pdf 4., (2017.03.28).

²¹ Uo. 2013.I. *hírlevél*, 2013. december, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2013Ia.pdf 3., (2017.03.28).

renciaanyag) nélkül kivitelezhetetlen a kábítószer vizsgálatára rutinszerűen alkalmazott mérési módszerekkel. A feketepiacon újonnan megjelenő vegyületek vizsgálatához a referenciaanyagokat egyedileg kell előállítani, előállítani, tekintettel arra, hogy ezen újonnan megjelent vegyületek gyártására a vegyszergyártó vállalkozások nem rendelkeznek még sem tapasztalattal, sem megfelelő technológiával.

Természetesen a fellépő nehézségek megoldása minden területen új utak keresésére sarkallja az embert, így a szakértőt is. Ebben az esetben olyan új technika alkalmazására, mely a világon is gyerekcipőben jár.²² Az ún. kvantitatív NMR technika lehetővé teszi, hogy úgy kerüljön meghatározásra egy adott vegyület koncentrációja, hogy a mérés során ne a vizsgált vegyülettel azonos anyag, hanem egy általánosan alkalmazható anyagminta szolgáljon viszonyítási alapul. Emellett nagy előnye az, hogy a mérési eredmények közvetlen információt hordoznak a molekulaszervezetről. Megjegyzendő²³ azonban, hogy a vizsgálatához szükséges készülék ára és üzemeltetési költsége többszöröse a kábítószer hatóanyag-tartalmának mérésére használt folyadékkromatográfiai készülékeknek, rutinszerű használatához pedig a technikában jártas szakemberek alkalmazása szükséges.

Az új pszichoaktív anyagok jegyzékét 2015. január 1. napjától az 55/2014. EMMI²⁴ rendelet tartalmazza, mely változással a jogalkotó szándéka szerint a vegyületlista gyorsabb módosítása biztosítható. A lista bővítése nem állt meg, hiszen a feketepiacon újabb és újabb, korábban nem ismert vegyületek jelentek meg, ennek következtében 2015. április 2., 2015. július 11., 2016. január 25., 2016. július 11. napjával újabb nevesített vegyületek váltak új pszichoaktív anyaggá. Mivel az új vegyületek között számos olyan anyag is megjelent, amelyek korábban nem szabályozott, de azonos molekulárszereket tartalmaztak, 2015. július 11. napjától kezdve kibővült három vegyületcsoport generikus definíciója.²⁵ 2016. július 1. és július 17. napjától öt újabb vegyület vált jogi értelemben kábítószerre.²⁶ 2016. december 25-től 18 nevesített vegyület került felvételre, melyek nagy része azonban ún. fentanil származék. A Magyarországon már 2015-ben egy esetben azonosított

---

²² BHARTI, SANTOSH KUMAR – ROY, RAJA: Quantitative ¹H NMR spectroscopy, Trends in Analytical Chemistry, Vol. 35, 2012, 5-26.

²³ SCHÖNBERGER, TORSTEN: Hochpräzise Reinheitsbestimmung analytischer Standards mittels quantitativer ¹H-NMR-Spektroskopie, Toxichem Krimtech 2012;79(2):81

²⁴ 55/2014. (XII. 30.) EMMI rendelet az új pszichoaktív anyaggá minősített anyagokról vagy vegyületcsoportokról

²⁵ BSZKI i. m. 2016. I. hírlevél, 2016. május, http://www.bszki.hu/e107_fi-les/downloads/MH2016I.pdf 4., 2017.03.28.

²⁶ Uo. 2016. II. hírlevél, 2016. június, http://www.bszki.hu/e107_fi-les/downloads/MH2016II.pdf 2., (2017.03.28).

ocfentanil 2016-ban követte a furanilfentanil és az U47700 elnevezésű,²⁷ rendkívül kis mennyiségben hatásos, Amerikában²⁸ és Európában is már több halálesetet okozó, szintetikus ópium származék.

3. KÁBITÓSZER: A „JOGI EVOLÚCIÓ” MAI TERMÉKE

A kiragadott példák mellett több olyan vegyület is megjelent, amely új pszichoaktív anyagnaként való listára kerülése után eltűnt a piacról. Amennyiben azonban egy adott vegyület új pszichoaktív anyagnaként is az illegális „kábitószerpiacon” marad, indokolt annak vizsgálata, hogy a kábitószerhez hasonló fenyegetettséget jelent-e a közegészségügyre. Amennyiben a kockázatértékelésnek nevezett eljárás során ez a fenyegetettség igazolható, akkor az adott anyag kábitószerre minősíthető. Kábitószerre válva kétféle fejlemény várható az adott vegyület „karrierjében”: hatása, keresettsége miatt a piac vagy felvállalja a kockázatot a továbbiakban is, vagy eltűnik a süllyesztőben (hacsak nem utazik tovább egy közeli országba, ahol még nem vonatkoznak rá korlátozások, így piacra dobva a megrendelt, felhalmozott készleteket).

A kockázatértékelésre jogszabályilag rendelkezésre álló korlátozott idő miatt a 2012-ben új pszichoaktív anyagnaként listára kerülő szerekre 2014 végén zajlott le a kockázatértékelés, aminek hatására 2015 januárjától több mint 40 anyag került fel a kábitószer jegyzékére. Egy távolabbról nem látható probléma azonban időzített bombaként ketyeg, hiszen ezekre a vegyületekre vonatkozóan szintén nem került számszerűen meghatározásra az ítékezés alapjául szolgáló jogi, mennyiségi határ. 2013. július 1. előtt a Btk. tartalmazta a kábitószer jogi határértékeit, 2013. július 1. napjától azonban ez beépült az új büntető törvénykönyvbe. A Btk. 461. § (4) szerint a 176–180. § alkalmazásában az (1)–(2) bekezdésben nem szereplő kábitószer esetén a kábitószer csekély mennyiségű, ha annak tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának hétszeres mértékét nem haladja meg. A jelentős mennyiség ennek húszszorosa, míg az új fogalomként bevezetésre került, birtoklás esetén megadható különösen jelentős mennyiség a csekély mennyiség kétszázszorosa (azaz a jelentős mennyiség tízszerese).

---

²⁷ Uo. 2017. I. hírlevél, 2017. január, http://www.bszki.hu/e107_fi-les/downloads/MH2017I.pdf 3., (2017.03.28).

²⁸ RUDD RA. – SETH P. – DAVID F. – SCHOLL L. *Increases in Drug and Opioid-Involved Overdose Deaths - United States, 2010–2015*. MMWR Morb Mortal Wkly Rep 2016; 65:1445–1452., <https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/65/wr/mm655051e1.htm>, (2017.03.28).

A klasszikus kábítószeres töredékénél van csak meghatározva a jogi határ: mégis, miért nem merült fel eddig ez problémaként? A válasz egyszerű: a leggyakoribb klasszikus kábítószereknél (THC, amfetamin, kokain, heroin, ketamin) rögzítésre került ez az érték, a ritkán előforduló vegyületeknél pedig kezelhető számban volt csak szükség az orvos szakértők kirendelésére.

A designer szcéna elindulása óta szűken számolva is csak 5 év telt el: ez alatt a rövid idő alatt a területet nagyszámú jogszabályváltozás érintette. A felvázoltak alapján úgy gondolom, hogy nem nehéz beleképzelnie magát senkinek a vegyészszakértő (vagy akár a toxikológus) helyzetébe: nem elég hogy a jogszabályokat állandóan, naprakészen kell figyelemmel kísérnie, a vizsgálati módszerek fejlesztése is állandó lépéskényszer. A vizsgálati stratégia azonban ezek mellett a fentiek fényében még nehezebben tervezhető. Nem dönthető el hogy szükséges-e például a mennyiségi meghatározás egy adott ügyben (akár más kábítószeres mellett), így mennyi anyag és milyen formában használható fel a minőségi meghatározások során.

Az orvos szakértő sincs könnyű helyzetben: a jogi definíció nem egyértelmű és nem áll rendelkezésére elegendő megbízható adat sem a jogi határ megállapításához. A jogalkotó szándéka érthető: a saját fogyasztásra megszerzett kábítószer kb. egyheti adagja méltányolható, ésszerű mennyiség szemben a terjesztéssel. Azonban nem mindegy, hogy ki a hozzá nem szokott fogyasztó, mi az átlagos adag és mi a hatásos adag? A toxikológiai vizsgálatokkal megerősített, orvosilag is vizsgált esetek között értelemszerűen a túladagolásokra vonatkozó adatok szaporodnak, mely adatok természetesen nem szolgálhatnak bizonyítékkul a „szokásos adagra” sem. Az orvos szakértő tudományos szakcikk hiányában kénytelen Internetes fogyasztói oldalakon²⁹ tájékozódni az „átlagos hatásos adagról”, ami azonban szintén nem tekinthető szakértői bizonyosságon alapuló véleménynek. Többek között nem tekinthető annak azért sem, mert nem egyértelmű hogy az adatok tiszta anyagra vagy hígított, felütött készítményekre vonatkoznak. Az sem egyértelmű, hogy pontosan melyik vegyületről számolnak be, hiszen sokszor a fogyasztó sem tudja, hogy mit is vásárolt. A tapasztalat szerint mindig az aktuális, az adott időszakban a piacon lévő leggyakoribb hatóanyagot takarja a „kristály” illetve a „biofű” elnevezés.

A jelenlegi szabályozás hiányossága rendkívül bizonytalan jogi helyzetet eredményez. Az orvos szakértők érzik ezt és konszenzusos értékek megadására törekednek. Azonban ha ez az érték egységes, szakértői megegyezésen alapuló adattá válik, akkor jogosan merül fel a kérdés, hogy miért szükséges minden egyes ügyben az orvos szakértő kirendelése, bíróságon történő meghallgatása?

---

²⁹ HerbalFust / LegalFust / Korrekt Herbal Eladok es RC Termekek
https://www.daath.hu/showTopic.php?id=532&only=143385,_2017.03.28

Aggályos továbbá, hogy az ezekre a vegyületekre - a büntető törvénykönyvben szereplő jelenlegi definíció szerint - megállapított jogi határérték sokszor nem arányos a klasszikus kábítószeres jogi határértékeihez viszonyítva: esetenként már néhány pakett herbál hatóanyagtartalma is elérheti a jelentős mennyiség alsó határát. A szintetikus kannabinoidok piacán jellemző trend volt az egyre potensebb hatóanyagok megjelenése. 2015-2016 folyamán a piacon lévő egyes vegyületek becsülhetően több tízszer hatásosabbak a 2010-ben megjelent első hatóanyagoknál. A szintetikus hatóanyaggal átitatott növényi készítmények előállítói azonban nincsenek figyelemmel a készítményhez aktuálisan felhasznált vegyület erősségére, hiszen sokszor nem is tudják, hogy pontosan milyen anyaggal dolgoznak. Ebből adódóan a fogyasztóknak szánt 0,5-1 grammos csomagolásba a hatásos adag akár több tízszeresének megfelelő mennyiségű hatóanyag is kerülhet. A jogi határérték megállapításánál figyelemmel kell lenni arra is, hogy a szokásos, a fogyasztási módtól függő csomagolási, kiszerelési egységekben található anyagmennyiség alapján a fogyasztói birtoklás ne járhasson aránytalanul súlyos jogkövetkezmennyel.

4. KONKLÚZIÓ, MEGOLDÁSI JAVASLAT

Az újonnan kábítószerre minősített anyagokhoz kapcsolódó büntetőeljárásokban, az egységes jogalkalmazás biztosítása érdekében, nélkülözhetetlen a leggyakoribb anyagokra vonatkozó csekély mennyiség felső határának törvényi szinten történő, számszerű meghatározása. Kézenfekvő a megoldás: ne kerüljön kábítószer listára vegyület jogi határ megadása nélkül. A jogi határ megállapításakor figyelembe kell azonban venni a büntetőjogi következmények arányosságát is. A kisebb büntetést maga után vonó magasabb jogi határérték amennyiben indokolt, a későbbiekben is módosítható, akár csökkenthető is, azaz szigorítható. A generikus szabályozás analógiájára megfontolható a hasonló szerkezetű anyagokra azonos, vegyületcsoportra vonatkozó jogi határérték megadása is.

Az ismertett jogi szituáció további elemzése tanulságul szolgálhat a kialakítandó Európai Forenzikus térség hazai megvalósítása során, amelynek egyik eszköze a laboratóriumi háttérrel igénylő szakértői tevékenységek akkreditációja. Egy terület jogi szabályozása azonban jelentős hatással van a szakértői munkára, a mintavételi eljárás, az alkalmazott vizsgálati módszer és az eredmények interpretálása során alkalmazott módszer kiválasztására. Az Európai Forenzikus Tudományos Térség (EFSA 2020) azaz a más uniós országokban készült igazságügyi szakértői

vélemények büntetőügyekben történő közvetlen felhasználásához tehát elengedhetetlen, hogy az Unió országai lépéseket tegyenek a jogharmonizációra³⁰ legalább a nemzetközi bűnözést érintő kiemelt jogterületeken.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

Felhasznált irodalom

- [1.] Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet: *A Bűnügyi Szakértői- és Kutatóintézetben és a regionális kábítószer-vizsgáló laboratóriumokban vizsgált feketepiaci kábítószer-készítmények átlagos hatóanyag-tartalmának alakulása 1998 és 2015 között* http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/hatoanyagkoncentracio_1998_2015.pdf, (2017.03.29).
- [2.] Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet: *A Magyarországon megjelent, a Kábítószer és Kábítószer-függőség Európai Megfigyelő Központjának Korai Jelzőrendszerébe (EMCDDA EWS) 2005 óta bejelentett ellenőrzött anyagok büntetőjogi vonatkozású besorolása (2017. január 5-i állapot szerint)* http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/designer_jogi_lista_20170105.pdf, (2017.03.29).
- [3.] Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet: *Monitoring hírlevelek, Kritikus kábítószeres hatóanyagtartalmának fokozott monitorozása 2009. I. hírlevél*, 2009. július 24. http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2009I.pdf 4., (2017.03.28).
2009. II. hírlevél, 2009. november 24. http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2009II.pdf 4., (2017.03.28).
2010. III. hírlevél, 2010. október, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2010III.pdf 4., (2017.03.28).
2011. I. hírlevél, 2011. január, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2011I.pdf 4., (2017.03.28).
2011. II. hírlevél, 2011. május, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2011II.pdf 4., (2017.03.28).
A „C-lista” – hírlevél különkiadás 2012. április, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2012Ic.pdf, (2017.03.28).
2012. II. hírlevél, 2012. július, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2012II.pdf 4., (2017.03.28).
2013. I. hírlevél, 2013. december, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2013Ia.pdf 3., (2017.03.28).
2016. I. hírlevél, 2016. május, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2016I.pdf 4., (2017.03.28).

---

³⁰ New psychoactive substances in Europe: legislation and prosecution — current challenges and solutions EMCDDA, Eurojust, Lisbon, November 2016

2016. II. hírlevél, 2016. június, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2016II.pdf 2., (2017.03.28).
2017. I. hírlevél, 2017. január, http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/MH2017I.pdf 3., (2017.03.28).
- [4.] Magyar Szabvány EN ISO/IEC 17025 *Vizsgáló- és kalibrálólaboratóriumok felkészültségének általános követelményei (ISO/IEC 17025:2005)*, Magyar Szabványügyi Testület, 2. kiadás, 2007. február.
- [5.] New psychoactive substances in Europe: legislation and prosecution — current challenges and solutions *EMCDDA, Eurojust, Lisbon*, November 2016, <http://www.emcdda.europa.eu/publications/joint-publications/eurojust/nps-legislation-and-prosecution>, (2017.03.29).
- [6.] RUDD RA. – SETH P. – DAVID F. – SCHOLL L. *Increases in Drug and Opioid-Involved Overdose Deaths - United States, 2010–2015*. MMWR Morb Mortal Wkly Rep 2016; 65:1445–1452. <https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/65/wr/mm655051e1.htm>, 2017.03.28.
- [7.] BHARTI, SANTOSH KUMAR – ROY, RAJA: *Quantitative 1H NMR spectroscopy*, Trends in Analytical Chemistry, Vol. 35, 2012, 5-26.
- [8.] SCHÖNBERGER, TORSTEN: *Hochpräzise Reinheitsbestimmung analytischer Standards mittels quantitativer 1H-NMR-Spektroskopie*, Toxichem Krimtech 2012;79(2):81
- [9.] WHO Expert Committee on Drug Dependence (September 2000): *WHO Technical Report Series Thirty-second Report*, WHO Geneva 2001, ISBN 9241209038.

Felhasznált jogszabályok

- [1.] 1965. évi 4. törvényerejű rendelet a New Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egyesült Államok Kábítószer Egyezmény kihirdetéséről.
- [2.] 1979. évi 25. törvényerejű rendelet a pszichotrop anyagokról szóló, Bécsben, az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény kihirdetéséről.
- [3.] 1998. évi XXV. Törvény az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekről
- [4.] 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet a lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás végrehajtásáról.
- [5.] 2005. évi XCV. törvény az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról.
- [6.] 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.).
- [7.] 66/2012. (IV. 2.) Korm. Rendelet a kábítószerekkel és pszichotrop anyagokkal, valamint az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékre vételéről és jegyzékeinek módosításáról
- [8.] 55/2014. (XII. 30.) EMMI rendelet az új pszichoaktív anyaggá minősített anyagokról vagy vegyületsorozatokról

